

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL.

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinatate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhidiecezane, Sibiu, str. măcelarilor 45;

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, strada măcelarilor nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE.

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Atac în contra clerului nostru.

Sibiu, 23 Octomvrie n.

Un răuvoitor al bisericii noastre — ascuns sub masca „un preot român” — scrie în Nr. dela 20 Octomvrie 1907 al ziarului „Budapesti Hirlep” sub titlul „*Congrua preoțimeii române*” un articol plin de invective și de observări josnice la adresa clerului și a bisericii noastre, afirmând, că înainte de primirea întregirii venitelor parohiale din vistieria țării, preoții nostri erau fără nici o cultură, încât puțin se deosebiau de ciobanii dela oi.

Aceasta este, cât privește preoțimea noastră din trecut, o ofență din cele mai malițioase. Clerul nostru din veacurile trecute a avut — ce-i drept — mai puțină calificare formală, mai puțină carte decât preoții de azi, dară pentru aceea preoții din trecut au fost pătrunși de duh pastoral neîntrecut — și, după pilda apostolilor — cari nici ei n’au fost absolvenți de universități, din interiorul cărora crucea se delătură cu rușine — au păstorit turmele cu succes recunoscut, susținând în poporul nostru moralitatea și simțul datorințelor către țară și dinastie. Dacă preoțimea noastră ar fi fost așa incultă, cum se afirmă, atunci efectul bisericii noastre asupra credincioșilor ar fi nul.

Datele statistice ale pușcăriilor din țară însă tocmai contrarul îl dovedesc, anume, că în proporția numărului, populațiunea gr. or. are mai puțini criminali. Chiar și azi numai spiritului evanghelic, plantat în sufletul poporului nostru de biserică, este a se mulțami, că poporul nostru, atâțat de gendarmi, atacat de miliția susținută și din spinarea lui, nu-și pierde cumpătul, răspunzând cu aceleași mijloace, ci *rabdă creștinește*, nădăjduind schimbarea răului în bine.

Trecând apoi la ajutorul cel de 24.000 fl., ce se împărția înainte de 1884 clerului, susține cumcă cei îndreptățiți n’ar fi primit ajutoarele cuitate, ci le-ar fi încasat proto-popii tractuali. Acestea sunt afirmări răutăcioase, căci preoții mai bătrâni pot mărturisi, cum au primit ajutoarele din acea sumă, și urmând exemplul arhierelui lor au oferit și cei ajutamați, de bună voie, câte 10% din banii primiți „fondului Rudolfin” întemeiat întru amintirea Arhiducelui Rudolf, tot pentru ajutorarea preoților lipsiți. Cine cunoaște istoricul fondurilor noastre, acela numai cu recunoștință trebuie să scoată la iveală spiritul de jertfă al clerului nostru, care din toată sărăcia sa a contribuit foarte considerabile sume la înființarea tuturor fondurilor. Cărțile de contabilitate vechi, — întrucât mai există — sunt o dovadă în această privință.

Firește, răuvoitorilor bisericii noastre nu le cade bine, văzând, cum biserica noastră, ajutorată de clerul ei, caută a se întări și materialicește tot mai mult, ca să poată lucra tot mai bine pentru *morală și cultura publică*.

Așa nu văd cu ochi buni, că clerul nostru folosește banii din congruă, nu numai la susținerea sa, ci și la spriginirea tuturor întreprinderilor mărețe ale bisericii. Dar apoi cine poate împedeca pe preoți să-și folosească banii lor cum doresc ei? Il asigurăm deci pe acel „un preot român”, care de sigur n’a rostit în viața sa un „iară și iară cu pace Domnului să ne rugăm”, că nimenea nu-i face clerului nici o silă în privința sumelor ce el le solvește la fondurile centrale sau airea. Dacă li-se face vre-o detragere, aceea se face la cererea lor *expresă* și numai spre a ușura expedarea prin poștă.

Din contră — pe temeiul înțeleșului cu înaltul guvern — consistorul are dreptul a detrage din congruă taxele la fondul de penziuni, în alte eparhii și taxele *sidoxiale* și *convenția*, taxele *fondului protopopesc*, dar consistorul arhidiecezan nu aplică detragerea, după ce s’a convins, că preoții solvesc de bunăvoie sume însemnate la fondul de penziuni.

Asta o fac în favorul lor și a familiei lor, căci după statutele fondului capătă penzie numai după taxele plătite efectiv. Deci voesc să evite rămânerea familiei pe uliță, din cauza neplătirii taxelor. Nime nu știe ce aduce ziua de mâine, de aceea fiecare se îngrijește de sine și de ai săi.

Asemenea, cine poate descoperi un lucru condamnat în aceea, că nu numai poporul, ci și clerul nostru s’a însușit din privilegiul zidirii catedralei, solvind și el la colecta catedralei sume frumoase? Ba tocmai exemplului laudabil al clerului este a se mulțami rezultatul colectei făcute, căci pilda lor au urmat-o și credincioșii.

Dacă scriitorul acelui articol ar fi cu adevărat preot român, atunci mai bine ar ști, cum toți preoții nostri din circa 1000 parohii primesc regulat congrua, fără nici o detragere, și cum *înșiși reclamă serviciul oficialilor dela cassă prin scrisori, de cari îi putem arăta cu sulele, rugându-i să le plătească taxa seminarială pentru cutare fiu al lor, cleric sau pedagog, în seminar, să le plătească taxa la fondul de penzie, uneori abonamentul la foaia „Telegrafului Român” sau „Revista Teologică”, ba sunt cazuri că cer să le cumpere și trimită și o pălărie preoțească sau altele. Aceste sunt de altcum lucruri, în cari nime nu poate afla nici o incorectitate.*

Stând astfel lucrurile, e evident, că prin scrierea și publicarea articolului din întrebare, plin de neadevăruri și de calumnii grave la adresa clerului nostru din trecut și prezent, se plănuiesc lucruri ascunse, vre-un nou atac în contra bisericii noastre. De aceea, va fi bine să fim cu ochii în patru, toți cei interesați.

Iar scriitorul articolului, însemne-și bine, că nu este om cu minte trează, care să-i creadă, că e „preot român”. Un preot român nu e în stare se scrie astfel de infamii. Cu altă ocasiune deci (căci sigur, fiind bine plătit, își va continua meseria

de a calumnia clerul nostru), binevoiască a-și schimba firma, dacă sub numele propriu se rușinează singur să-și publice scorniturile răutăcioase.

Soartea școalelor românești în secolul al XX-lea.

III.

În sute de comune s’au făcut edificii de școală, cari pot emula cu multe edificii școlare de stat. În multe comune, am văzut cu ochii: „Școala de stat” și: „Școala confesională” față în față. Ce deschilnire însă era! Școala confesională bună, mare și frumoasă. Școala de stat mică, scundă și slabă. Se înțelege, atari școli de stat s’au făcut acolo, unde ceice le-au făcut, n’au avut în vedere, ca să servească de centre pentru un mic jur, pentru 2 sau 3 comune românești! Unde aceasta s’a avut în vedere — azi edificiile școlare de stat sunt „palate”, căci doar statul are bani!...

Atari edificii pompoase, atâtea palestre populare de cultură, apărătoare a limbii, să rămână acum pustii, și părăsite, arătând viitorului că și Românii au avut odată școale? Atâtea aziluri de limbă și credință menite a scuti pe Români de moartea națională să fie părăsite și să crească iarba verde pe lângă păreții lor!?

Încât privește edificiile de școală, fiind puțin, cât de puțin asigurați, s’ar erua, că în cauza de existență a școalelor noastre prima piedecă este salariul învățătoresc.

Mulți vor reflecta, că viața și existența învățământului nostru sunt îngreunate prin negura de paragrafi a legii apponyiste, unul mai aspru și mai ascuțit ca altul. Chiar în cazul, că pentru cauza învățământului am face jertfe ca Iefte din Biblie sau ca Curtius dela Roma, mereu atârnă peste paladiul nostru de cultură, sabia democleană, și paragrafii aceia astfel sunt întocmiți, încât îți aduc aminte de: „Incident în Scyllam, qui vult evitare Charibdim!”

E prea drept, și prea firesc, că această intercalare, aci scrisă, este bazată pe cel mai sfânt adevăr. Însă la orice campanie trebuie să admitem și jertfa. Jertfele și cei căzuți nu schimbă întru nimic puterea trofeului și apărarea fortului. Mai rău se apără o citadelă atunci, când nu ai forțele de lipsă, și rău ne vom putea apăra cetatea noastră națională în cazul, când n’am avea forțele, — ce sunt școalele noastre!

La toate popoarele, și mai ales la popoarele din statele homogene-naționale, școala nu servește atât pentru conservarea limbii, ci mai mult pentru cultura și învățarea ei gramaticală și literară, fiind școala o instituțiune de educațiune și instrucțiune. La noi, în timpul critic de față, școala în primul rând trebuie să servească și servește — condiție sine qua non — ca un bastion de apărare a limbii, ca un mentore și ca o redută, deși bine știm, că limba s’a conservat și se conservă

și astăzi *prin familie*, că ea s’a conservat și în epocile, când Românul nu avea școli, ori nu era iertat să aibă. Când Românul nu avea școli, el nu era silit să meargă la altă școală, ca să învețe altă limbă, cu dauna limbei proprii.

Tot Românul din leagănul mamei sale învață limba românească. Cum va învăța el însă dela maică-sa aceea limbă, când maicele vor fi produsul altor școale de altă limbă, când maicelor li-se vor infiltra din frageda etate noțiuni de cugetare și idei străine? Nu va rosti maica către copilul ei în felul acesta: „Gyere Mamához Nyicolaie, — gyere, ti-a da Mama, kenyer, că ești ehés, gyere noa bolond?!“ O amestecătură, un chaos de limbă.

Sub viața legii aduse, școala noastră are menirea de apărare. Ea trebuie să fie o redută, sau mai bine zis înlocuitoarea altei limbi străine. Această redută putea-va contrasta puterii din afară? Putea-vom noi susține școalele noastre acum, când cu durere vedem, că multe școale confesionale, în timpul de mai nainte de legea apponyistă, și-au închis porțile și au apus multe pentru totdeauna?

Când s’ar face o statistică a școalelor închise, cari de fapt nu mai ființează, ați vedea, că acest dezastru a avut loc chiar și în comune, unde școalele se puteau susține ușor. Și iarăși ați vedea, că se susțin școale multe în multe comune, unde școala de stat, un palat, mai ca palatul unei episcopii românești, stă față în față cu cea confesională, carea stă neclintită și nu se teme! Dar cine-și mai bate la noi capul cu statistice de acestea, când: „Fabula de te narratur”.

Sunt unii de părere, că decât ca acum, prin ȘS-ii și coloarea legii apponyiste, să ținem învățători de așa fel, prin cari să maghiarizăm noi înșine pe banii nostri, mai bine să ne închidem școalele!

Intrucât e îndreptățită această temere și până la care punct, privind de o parte coloarea instrucțiunii din trecut, dată de către unii învățători ici și colea, nu putem stabili. Și iarăși de altă parte, intrucât această temere e îndreptățită, având în vedere coloarea instrucțiunii din viitorul școalelor, îngrădite de amintii ȘS-i, va arăta timpul ce va urma, cu peripețiile sale. Și poate că această temere se va și realiza „în mare”... Cu atât mai vârtos, că și până acum s’au aflat elemente didactice, cari s’au oțelit, încordându-se într’un hiperzel de propunere și ocupare cu limba maghiară, mai mult decât pretindea legea însăși.

Să dea Dumnezeu, să nu se realizeze părerea amintită mai sus, căci atunci în prima linie ar fi desastroasă pentru învățătorii nostri. Să se întrebe odată învățătorii nostri confesionali, ce s’ar întâmpla cu ei în cazul, când Românii, în masă, le-ar abdice și și-ar închide școalele?

Ar fi oare adăpostiți la școalele de stat? Da, atunci poate, când d)

ministru nu ar mai avea la dispoziție învățători șvabi, sași, armeni, ori evrei, pe lângă cei de ungur.

„Congrua preoției române“.

Pentruca să se vadă cu câtă răutate e scris articolul din ziarul „Budapesti Hirlap“ cu care ne ocupăm la loc de frunte, îl dăm în întregime, în traducere românească, dupăcum urmează:

„Preoțimea gr. ort. română din patria noastră nu peste mult poate să sarbeze a zecea aniversară, de când din bunăvoința ministrului de culte și instrucțiune publică conte Csáky Albin și a guvernului de atunci, se bucură de ajutorul de stat. Că înțeleapta dispoziție a guvernului nostru ce influență bună a avut asupra preoției române, aflătoare în luptă cu soarta sa cea tristă și rămasă îndărăt în cultură, poate să înțeleagă numai acela în mod exact, care cunoaște temeinic din trecutul mai recent situația materială a preoților valahi, modul lor de viață și nivelul lor spiritual.

Fără voce ne apare înaintea ochilor figura negleşă a preotului român din vechime, care abia se deosebea de a păstorului, cu păr lung, cu puțin semn ori fără nici un semn de inteligență. În caftanul său ros de ploie și de praf, învechit și scurt până la genunchi, am putut vedea de multeori pe popa românesc, însoțit de preoteasa care purta desăgii pe umăr, plecând din satul său la orașul din apropiere, pentru cumpărarea trebuințelor de toate zilele. După terminarea cumpărărilor se rețrăgea la o cârmă laterală de unde, după ce se sătura, pleca spre satul său. Cu lumea, cu politica cea mare nu-și bătea el capul. Probabil, că nici despre Casablanca nu auzise el nimica. Cu pâinea cea de toate zilele îl provideau credincioșii săi pentru serviciile prestate. Pretensiuni spirituale nu avea. Plată regulată nu primea, nici dela stat, nici dela consistor.

Ba da! Câțiva preoți mai norocoși, și în special protopresbiterii și membrii consistorului s'au împărțit de așa numita milă împărătească. Și după ce scoșeau din gură istorica numire de milă împărătească, află că merită să distragă cu ea pe stimulator cetitor câteva minute.

După reorganizarea metropoliei gr. ort. române, Maiestatea Sa a pus la dispoziția metropolitului și a consistorului din Sibiu suma de 24.000 fl. ca ajutor anual, pe seama preoților săraci. Această milă a fost asemnată în fiecare an consistorului, cu îndatorirea, ca în prima linie preoții săraci, ori văduvele lor să primească ajutor și dacă rămâne și alții.

Dar mila împărătească a avut o soartă tristă. N'a avut nici un itinerar, așa, că totdeauna a greșit direcția. Tăra noastră încă nu era provăzută cu atâtea linii ferate. Lipseau trenurile violente, cari ar fi putut duce mila împărătească acasă la mâinile preoților, cari îi duceau lipsa. Dar acestia și de altcum necunoscând coniaoul, benedictineri, și cu atât mai puțin piqueul, tardivi ori preferenți, nici n'ar fi știut cum să o cheltuiască. Intre astfel de împrejurări nefericite, mila împărătească avea trebuință de mijlocitori, pentruca să ajungă la locul destinației. Și mijlocitori s'au găsit!

Consistorul a asemnat protopopilor ou brâne roșii și ou păr lung anumite sume, spre a le împărți, pe lângă chitanță în regulă, preoților săraci din tracturile lor. Protopopul însă altcum a înțeles scopul milei împărătești. S'a apucat de operație. A pus pe preotul avisat la ajutor se subscrie chitanța, iar banii i-a slobozit în buzunarul propriu. Și dacă preotul se împotrivea ori reclama ajutorul, era vai de el, nu mai mâna ouă roșii de Paști.

Mulți ani de-a rândul mila împărătească a dat tot de preoți cu domiciliu necunoscut. În tractele protopresbiteriale și la consistoriu se lupta de o potrivă cu calamități, până sosi odată ziua fatală. Guvernul cu scandalizare a luat cunoștință despre aceasta manipulare a milei

împărătești, și prin o comisiune emisă convingându-se despre starea lucrului, la 1884 a luat ajutorul de 24.000 fl. sub dreptul de supraveghere și împărțire al său. Brânele roșii cu față întristată priviau la tragedia terminată, și n'au încetat a stigmatiza guvernul ca pe persecutatorul bisericii gr. ort. române și zdrobitorul autonomiei ei.

N'a trecut însă mult, și același guvern, cu sentimente dușmănoase față de biserica română, persecutătorul ei, s'a grăbit să ajute sortii preoților săraci prin lege sancționată. Articolul de lege XIV din 1898 întregeste și salariile preoților gr. ort. români. În loc de recunoștință, la început i-s'a luat și aceasta în nume de rău, și s'a trimbițat pretutindenea, că guvernul vrea să facă spărtură în autonomia bisericii gr. ort. române, și voește să facă preoțimea să fie pendentă de stat. Și cât ajutor nu s'a dat prin aceasta preoției române gr. ort. Ca să nu intru în detalii, ajunge să amintesc acum, că congrua la mulți preoți a schimbat caftanul ros și lung, și cizmele cele dure, în camgarn fin și modern, în paltoane, păpuși de lac și mănuși de glasee!

I-a pus pe alt nivel social, și le-a deșteptat întru atâtă conștiință, încât acum nici nu se prea duc la sate să se facă popi. Toți aspirează la posturi de preoți la oraș. E adevărat, că cu credincioșii lor nici nu-și prea bat capul, după ce nu mai sunt avizați la prescură acestora.

Și cui au să mulțamească bunăstarea lor actuală, materială și socială? Numai guvernului aceleia și acelei națiuni maghiare, care în avântul ei nobil își extinde îngrijirea asupra tuturor. Cu dreptul poate pretinde deci guvernul, să-și debeată și ei singura și nedespărțita patrie maghiară!

De una însă ne temem. Nu cumva brânele roșii să facă și cu ajutorul de stat cum au făcut cu mila împărătească. Din mai multe locuri ni-s'a adus l-a cunoștință și în caz de trebuință putem să dovedim, că în urma circulariului Excelenței Sale, a domnului metropolit din Sibiu, în luna lui Maiu preoții au fost chemați la reședințele protopresbiteriale, și amenințați fiind cu pierderea oficiului au fost constrânși din partea protopresbiterilor să subscrie anumite declarațiuni, că din congrua lor de mai multe sute de coroane s'au făcut mai multe detrageri cu învoirea lor. Dar aceasta nu e adevărat! Și nici nu e corect, ca mica congrua de stat să fie folosită pentru diferite fonduri bisericești, ca pomenirea la foi și pentru alte scopuri lumești. Și pentruca ajutorul de stat dat pe seama preoților în viitor să nu mai fie folosit spre astfel de scopuri, datorința inevitabilă a guvernului este, să asemneze congrua preoților gr. ort. prin oficiile de dare“.

O corespondență interesantă.

Un corifeu cunoscut al partidului independist maghiar, având în vedere consecințele păgubitoare ale agitațiilor antimaghiare și socialiste pentru interesele politice și economice ale țării, mai ales față de Austria, și fiind de credință, că conduita conducătorilor naționaliști e păgubitoare chiar și pentru interesele popoarelor nemaghiare înseși, a căror alianță cu socialiștii e incompatibilă cu scopurile și tradițiunile lor proprii: s'a adresat unui Român, pe care-l cunoaște mai de mult, cu provocarea, ca în situația dată să caute a croi o direcțiune mai moderată în politica românească, să înduplece inteligența română cu simț patriotic să pășască pe față cu organizarea unui partid moderat român, creând astfel o situație tolerabilă și pregătind apropierea Românilor de guvern, prin ce ar deveni mai favorabilă și situația poporului român.

Românul respectiv a răspuns în mod amănunțit la provocare. Ajungând și noi în posesiunea răspunsului dat, cu învoirea autorului îl publicăm ca act istoric, caracte-

ristic și instructiv pentru situația politică de astăzi, — totodată însă ca părere individuală a autorului, fără a ne identifica cu ea — dupăcum umează:

„Mult stimat domnule conte! M'am bucurat mult de scrisoarea binevoitoare din 2 luna curentă a anului acestuia, fiindcă ați binevoit a atinge în ea astfel de chestii de interes public, cari merită atențiunea publică în cea mai mare măsură.

Pe cât de mult mă bucur de această nobilă și patriotică interesare, pe atât de mult mă doare, că la punctele de mănecare a chestiei trebuie să constat un esențial contrast față de părerile mele, un contrast, care formează suprema pedecă în deslegarea chestiunii.

Domnul conte, întocmai ca și întregul parlament maghiar și întreaga presă, cu mică excepțiune, atribuie în prima linie atitudinii conducătorilor naționaliști nemulțămirea și în atitudinea dușmănoasă a lor vede pedecă unei înțelegeri, o atitudine atribuită, întocmai cum o face și presa, motivelor personale și influențelor din afară, — pe când eu în atitudinea aceasta de o aparițiune reflectată, și îi află explicarea în prima linie în direcția agresivă a politicii de stat, în așa numita abundență a năzuințelor de maghiarizare, cari năzuințe lovindu-se de corp viu, e natural să provoace reacțiune puternică, anume, rezistența naționalităților, la noi ca și pretutindenea, unde se ciocnesc asemenea năzuințe contrare. (Elsația, Pozen, Finlanda, Irlanda etc.)

Aparițiunile acestea le expune în mod foarte caracteristic și obiectiv Iászi Ozkár în revista „XX. Század“, al cărui articol alăturându-l îmi permit a-l recomanda în prețioasa atențiunea a domnului conte. După modesta mea părere, până atunci, până când conducătorii națiunii și ai țării nu se vor ridica la înălțimea mersului ideilor din acest articol și la rezolvarea chestiei de naționalitate nu vor recunoaște de corect punctul de mănecare fixat în acest articol, despre o rezolvare serioasă și fundamentală abia poate să fie vorba.

Ce am avut onoare a vă spune acum, se ține de meritul lucrului, și e cu totul altă chestie modalitatea pe care ați binevoit a o atinge în scrisoarea prețuită, și în privința aceasta părerea Dvoastră se unește cu părerea mea, căreia eu iam dat expresiune publică la toate ocaziunile (chiar și în cunoscuta mea broșură) și am condamnat modul de luptă, cu care respectivii deputați și ziarele naționaliste dau exprimare nemulțămirii lor și năzuințelor lor contrare, făcându-le imputarea, că în loc de apă, toarnă oleu pe foc. Dar greșala aceasta nu poate servi ca scuză pentru cei ce au aprins focul. Și apoi și de altcum vocea nu e atât de esențială acolo, unde naționalitățile stau față în față cu o direcție determinată a politicii de stat (năzuințele de maghiarizare), și de aceea, eu așa cred, că și dacă persoana de apostrofate în prețuita scrisoare ar da exprimare înțelesei lor antipatii în tonul cel mai bland, nu vor fi în stare nici atunci să împedice năzuințele sovunistice și mișcările naționaliste, provocate de acestea, câtă vreme conducătorii maghiari nu vin la convingerea, că năzuințele lor nu numai că sunt fără scop și nerealizabile, dar fortarea lor, pe lângă aceea că turbură liniștea țării, mână naționalitățile în brațele socialiștilor și prin aceasta se duce la primejdie întreaga țară, dar mai ales semina maghiară și hegemonia ei. Toate acestea le-am spus în broșura mea atât de clar și în mod atât de amănunțit, încât mai clar nu sunt în stare să le spun. Prin urmare, chea „înțelegerii“ nu se află în mâinile naționalităților, cari se apără, ci în mâna puterii de stat, care atacă.

Ținând în vedere acest adevăr, de sine se ofere singura modalitate sigură pentru rezolvarea chestiei, anume: sistarea tuturor măsurilor cari atacă limba naționalităților și cultura lor națională (cum sunt de ex. §§-ii 17 și 18 din noua lege școlară), și restabilirea și menținerea în mod neștirbit a tradiționalei stări de drept, inaugurată de primul rege maghiar, demarcată de Dedk și Eötvös în articolul de lege 44 dela 1868, stare de drept, care de o mie de ani s'a dovedit a fi cea mai bună pentru asigurarea păcii naționaliste.

E de înțeles, că politica maghiară, care, ori din anumite considerațiuni, ori în mod conștient, a desconsiderat principiul cu „quietia non movere“ și cu „principiis obsta“ și a negles să pună stavilă roadelor mai proaspete ale sovinișmului, acum, când presa, cu minciunile ei sistematice și cu calumniile din cari a făcut obiect de industrie, a înfișiat păturile largi ale inteligenței, și ca urmare, Maghiarii și Românii, pe cari situația internațională i-a avisat să formeze cea mai strânsă alianță de apărare și de rezistență, stau față în față cu inimi de moarte, acumă zic, după

o astfel de devastare, e aproape neputincioasă de a mai abate publicul cel mare și sedus dela o direcție nefericită, la alta cu totul contrară, pe terenul toleranței de rase. Dar e cu puțință, cred eu, pe calea informării mai corecte a elementelor treze, să se creeze o direcție mai corectă și mai demoață politică, care să poarte în sine ameliorarea odii reciproce și să pregătească înțelegerea perfectă.

În scopul acesta, după modesta mea părere, ar fi de lipsă, ca elementele calme și treze din ambele tabere dușmănoase să-și dea mâna, în scopul, ca asupra puterii de stat, asupra presei și asupra marului public să influențeze cu privire la manipularea mai justă și mai cu tact a chestiunilor naționale ceea ce ar forma condiția sine quo non, ca în cercurile naționalităților să se formeze un partid moderat, patriotic, amic Maghiarilor, și să funcționeze cu succes. De sine înțeles, că în direcția aceasta vor trebui să lucreze și conducătorii trezi ai naționalităților, pentruca numai dela o acțiune sinceră paralelă e de așteptat un rezultat oarecare.

E o sinamăgire vrednică de compătimire, când guvernul rău informat vrea să esopereze pacificarea și respective desarmarea, prin astfel de persoane, cari ori cât de mult le-ași stima eu, pe ele și scopurile lor, nu sunt în stare să câștige încrederea conaționalilor lor, și pentru aceea nici nu sunt în poziția de a putea face țării și națiunii servicii reale. Pe lângă politica nefericită naționalistă a guvernului maghiar e imposibilitate fizică și psihică propagarea ideii de stat maghiar printre cei de buze nemaghiare și câștigarea de aderenți pe seama ei, pentrucă cu ghionțuri și cu lovituri de pumnii nu poate fi câștigat nici omul cu sentimentele cele mai bune și nu poate fi atras câtră nime. E curios, deci și cu totul de neînțeles, că se așteaptă dela patriotismul elementelor moderate, ca ele să dea mână de ajutor puterii de stat la cucerirea terenului pierdut pe cale volnică și lipsită de scop.

Cea mai mare greșală e aceea, că conducătorii țării nu vreau să înțeleagă aceste adevăruri elementare, cu toate că e clar, că față de naționalități politica de stat nu mai două scopuri poate să aibă: a le câștiga ori a le nimici. Tertium non datur. Dacă se crede, că e oportună și executabilă nimicirea lor, în ce le privește limba și cultura, atunci din punct de vedere politic nu mai este nimic de zis. Dar dacă aceasta e ceva păgubitor și neescutabil, atunci trebuie năgăsit să fie câștigată naționalitățile, și în scopul acesta trebuie să mai lăsați din 48! A face contrariul constituie greșala cea mai fatală, care nu poate duce decât la catastrofa.

Cunoscând vederile neocupate și juste ale domnului conte, precum și greutatea politică a stimatelor sale personalități îl țin în deosebi chemat, ca pentru sanarea acestei situațiuni perverse și imposibile să iee inițiativa, în care caz eu și conștii de principiu sunt gata a contribui cu neînsemnata mea influență din inimă curată la micșorarea unei reciprocă, provocată în mod ușuratic și fără tact și la netezirea drumului care duce la înțelegerea atât de necesară, asigurând pe domnul conte, că între Români sunt foarte mulți, și încă din elita inteligenței, cari doresc mult înțelegerea, și ne vor sta întru ajutor. Și astfel, dacă din parte maghiară s'ar arăta înclinare de a se accepta de basă legea de naționalități, noi, reprezentanții direcției moderate și patriotice cu plăcere ne angajăm la linișțirea agitațiilor și reducerea pluspetițiilor naționaliste, dacă ele, în urma politicii conciliante de stat, n'ar înceta dela sine.

Propunerea mea umilă e deci aceea, să binevoiti a invita niște conștii de principiu la o conferință mai restrânsă, în scopul de a stabili întâi ideile fundamentale iar apoi un modus praecedendi, pe lângă care se poate ajunge la o pace, ori cel puțin la un compromis durabil cu naționalitățile, prin ce apoi s'ar face patriei noastre un serviciu de neprețuit.

Ca nu cumva să fiu rău înțeles, trebuie să accentuez, că argumentele mele nu sunt îndreptate în contra învătării limbii maghiare, căci aceasta zace în interesul naționalităților, ci numai în contra forțării inoportune și fără scop a acestei învățări, așa cum o contemplează citatele dispozițiuni din cea mai nouă lege, cari hotărât o pușcă peste țintă și creează o situație imposibilă.

În urmă mai amintesc, că am pregătit și un program detaliat, care însă numai atunci va fi de actualitate, când cu privire la punctele de mănecare și la principiile călăuzitoare se va putea ajunge la înțelegere. Cerând în privința aceasta părerea și avisul Dvoaste, și recomandându-mă și pentru mai departe în atențiunea Dvoastre binevoitoare și mult prețuită, rămân al stimatului domn conte, sincer devotat:

Dr. E. B.

NOUȚĂȚI.

Dela cassa archidiecezană. Institutul de credit și economii „Plugarul” din Săcădate a contribuit la colecta pentru gimnaziul din Brad cu 50 cor.

Cunună eternă la „masa studenților” dela gimn. nostru din Brad, pentru fer. și binemeritul pentru neam, biserică și patrie Ioan Papiu, protopresbiter în Deva și apoi în Sibiu, răposat în Deva la 17/30 Sept. a. c. și înmormântat tot acolo în 19 Sept. (2 Oct.) dela amicul Dr. Eusebiu Roșca, director seminarial și protosinod 20 cor., Vincentiu Orăsan, paroh în Agărbiciu, nepot, 10 cor., Petru Șinca, paroh în Batiz și familia, finii fericitului, 10 cor. In veci pomenirea fericitului. Primească mulțămăta sinceră inimile bune! Brad, 1/14 X. 1907. *Directiunea gimnazială.*

O nouă însoțire de credit sateană. Fruntașii comunei Paloș (comitatul Târnava) au întemeiat cu conlucrarea dlui Vio. Tordășianu o însoțire de credit satească sistem „Raiffeisen.” Statutele au fost aprobate prin rezoluția tribunalului r. din Elisabetopolito dno. 11 Oct. 1907 N. — 10677 și astfel însoțirea în scurt timp își va începe activitatea binefăcătoare.

Daruri mai însemnate pentru gimnaziul din Brad au intrat dela următorii binefăcători: Georgiu Sida, episcop, Budapesta 200 cor., Dr. Andrei Monda, medic S. Georgiu 200 cor., „Sentinelă”, Institut de credit, Satu-nou 200 cor., Francisc Hossu Longhin, adv. Deva 200 cor., Mihail Bontescu, adv. în Hațeg și dua soție Maria n. Barițiu, ofert 400 cor., Z. Bărsan, artist, venituit curat al producției teatrale din 13 Sept. 1907, 142-50 cor., N. Bedea, vice-notar, Mihaleni 100 cor., Ioan Nistor, contabil în Șeica-mare, mire și Vetură Greavu din Roșia-de-Seacăș, mireasă, fiind nași dnul și dna Nicolae Racoța, medic și dir. de bancă, la inițiativa vrednicului preot Alban dela jocul miresei a trimis 135 cor., G. Radocea, contabil la „Chioreana” mire, dela jocul miresei cu ocazia cununiei 51 cor., Silvia Pop măr. Mihalca, din Csernefalva, mireasă, cu ocazia căsătoriei sale cu mirele Alexandru Mihalca, dela jocul miresei 75 cor., Iuliu V. Albini, notar în Zlatna, venituit curat dela petrecerea aranjată în Zlatna la 28 Aug. 1907, 110-33 cor., Aurel P. Bănuțiu, stud. conservatorist în București, dela producția tinerimei plugare din Merchiaș 20 cor., Iustin Ardelean, compactor, Arad 20 cor., Cornel Lazar, presb. Halmagiu 50 cor. Cunună eternă pentru Petru Pascu, paroh în Pesac, prin capelanul Victor C. Firesianu din Pesac dela: Paul Miulescu, presb. B. Comloș 2 cor., Andrei Firesianu, paroh, Pesac 2 cor., Virgil Negru, preot, Igrăș 5 cor., I. Popoviciu, paroh, S. Nicolai-mare 6 cor., Ioan Stana, paroh, Sarofola 5 cor., Iuliu Vuia, inv. B. Comloș 1 cor., G. Ștefanoviciu, B. Comloș 2 cor., Nicolae Mitru, redactor 1 cor., At. Lipovan, inv. S. Nicolai-mare 1 cor., I. Popa, inv. Pesac 2 cor., Victor C. Firesianu, capelan, Pesac 2 cor., total 29 cor. Inimile bune primească profundă mulțămăta! Brad, 5/18 Oct. 1907. *Directiunea gimnazială.*

Alfonzo, Regele Spaniei, trecând cu automobilul peste un pod, s'a prăbușit podul sub greutatea automobilului, și automobilul a căzut în apă, cu Regele Alfonso, căruia, însă din fericire, nu i-s'a întâmplat nimica.

Sărbarea Sfintei Sofii la gimnaziul din Brașov. Duminecă s'a ținut la gimnaziul român din Brașov sărbarea Sfintei Sofii, patroana școlilor române de acolo. La sărbare au luat parte profesorii, elevii școlilor, și un număr public, binevoitor al progresului școlilor românești. Sărbarea s'a început cu o rugăciune cântată de corul elevilor sub conducerea prof. G. Dima. S'a săvârșit apoi sfințirea apei de către preoții Dr. Saftu și Prișcu, și a urmat discursul festiv rostit de noul catechet al gimnaziului dl N. Stinghe, tratând tema „Religiunea și importanța ei”. Festivitatea s'a încheiat cu un frumos cântec, compoziție a maeștrului Dima, executat de corul mixt al școlilor.

La fondul „masa învățăcelilor meșeriași”, înființat de Reuniunea sodalilor români din Sibiu au mai dăruit: George Mariș (Toplița) inv. mäsar, Victor Comșa (Săcătă), inv. pantofar; Aron Suoici (Ușișul sup.) inv. cojocar, Tănăsă Albu (Boița) inv. tapasier și Dumitru Andrei Candrea (Tălmăcel), învățăcel faur, fie-care 1 cor.

† **Dr. Pompeius Marcu**, avocat în Lugoj după un morb scurt a decedat Sâmbătă, 19 Octomvrie nou, la orele 5 sara în etate de 40 ani în Lugoj. În mormântarea s'a făcut Luni la orele 2 când s'cria adormitului în domul a fost transportat la Cseres-Temes, și așezat în cripta familială. In veci amintirea lui.

† **Mateiu Vulcan**, avocat și sub-jude regesc în pensiune, a decedat în 17 Octomvrie n. la 10 ore noaptea, în etate de 60 ani, în Becicherecul-mare. În mormântarea s'a făcut Sâmbătă, la orele 3. d. a. după rital gr. ort. Odihnească în pace!

† **Podmaniczky Frigyes**, baron, fost deputat dietal, și prezident al clubului partidului liberal al lui Tisza, a decedat în Budapesta în etate de 83 ani.

Concertul „Simicel”. Suntem informați, că în curând dl Dimitrie G. Simionescu-Simicel, bine apreciatul mandolinist român, va da un concert în orașul nostru, cu un program interesant și bogat. I-l vom publica la timpul său. În cursul săptămânii acesteia dl Simicel va concerta în Săliște.

Documente importante privitoare la istoria României. Prințul Herbert Bismarck și soția sa născută contesa Hoyos a sosit Vineri la Sinaia, și au descins la castelul Peleș ca oaspeți ai familiei regale române. Prințul Bismarck va remite cu această ocazie Regelui Carol câteva documente importante privitoare la istoria României în a doua jumătate a secolului trecut.

Crima capelanului. Capelanul Karlovski Lajos s'a prezentat la poliția din Budapesta și-a cerut să-l aresteze, fiindcă e criminal. A furat dela plebanul său un libel de depuneri, cu care a ridicat 2500 coroane și le-a cheuit, în Pojon, Viena și Budapesta. Acum că i-s'a gătat banii și nu mai are din ce trăi, vrea să fie închis. Cererea i-a fost împlinită.

Pădure în flăcări. Lângă Nagy-Ág s'a aprins pădurea erarială și'n urma uscăciunii și-a vântului focul s'a întins pe un teritor de o mie de holde. Din cauza focului mare sunt în primejdie și minele de aur și pentru apărarea acestora s'a trimis o companie de honvezi. Pentru localizarea focului își dau silința toți pompierii din împrejurime și poporul, dar până acum n'au avut mare succes.

Pentru număroasa participare a Venerabilei Preoții, Delegați, și Onorații, la cea din urmă cale pământească a neuitatului nostru părinte: protopresbiter

Ioan Papiu,

ne rugăm pe calea aceasta a primi profunda noastră mulțămăta.

Intristata familie.

Apelul Românilor din Verșet.

Credincioșii bisericii gr. ort. române din Verșet adresează Românilor de bine de pretutindenea următorul apel, lansat în scopul adunării sumei trebuințelor, pentru ridicarea unei biserici gr. ort. române în orașul Verșet:

„In ziua de 6/19 Ianuarie a. c. Români din Verșet s'au întrunit, pentru a se sfătui, cum ar putea ridica aici altar, la care să se închine Domnului.

Unanim am mărturisit marele adevăr, că din clipa, în care ne-am arătat între popoarele creștine, biserica a fost oțetea nebiruită a neamului nostru. Numai strânsi în jurul ei am putut să rezistăm potopului de popoare cuceritoare, numai prin tăria credinței nemărginite, în veacuri de restriște ne-am păstrat nădejdea în viitor și am reușit să străbatem valurile, să fim azi un popor bine încheșat, o biserică națională strămoșească, conștie de marea sa menire.

Am constatat însă și tristul adevăr, că Români din Verșet, — fie din cauza vitregimii, fie din lipsa stăruinței proprii, — nu s'au învrednicit până acum, să contribuie și ei, cu toată puterea, la îndeplinirea supremei datorințe către neam și legea strămoșească: n'avem încă biserică românească, ceea ce strădanie și-au dat să întemeieze și cele mai sărace sate.

Este de mare însemnătate, ca în orașul nostru, cu provincie atât de bogată și de românească, să avem parohie perfect organizată și biserică potrivită împrejurărilor date. Nu e vorba adevă că de Sion, în jurul căruia să ne strângem noi orășenii, ci de un far care să lumineze departe împrejur. Din lipsa unei organizări bisericești și a locului de închinare românească, multe suflete de Români s'au

perdut pe aici și multe privilegii bune s'au scăpat, într-o ne manifesta și noi alături de celelalte centre românești.

Hotărât-am deci într'un gând și într'o însoțire fără seamăn, că pentru a da dovadă cât ne iubim mama biserică și cât suntem de pătrunși de înalta grijă, cei partam, să organizăm aici parohie și biserică să zidim. Să tragem astfel zid de apărare împrejurul a tot ce este românesc, să înălțăm scările din trecut, și cât despre viitor, să-l îmbogățim și noi cu fapte bune, plăcute Domnului și înălțătoare pentru nimbul național.

Adevărat, că suntem puțini Români aici. Nu în mulțime stă însă puterea, ci în devotamentul ce se desfășură pentru împlinirea ideilor bune. Dovadă rezultatul îmbucurător ce s'a ajuns cu întemeierea institutului economico-financiar „Lucceafărul”. Punem apoi nădejdea în spiritul de solidaritate, prin manifestarea căruia în trecut am ajuns, ca înșiși străinii să ne recunoască pornirea spre o existență națională mai accentuată și capabili de a ne ști conduce așezămintele în chip onest și cuminte.

Chiar dacă n'am avea însă conștiință despre aceste calități superioare de rasă, și atunci trebuie să ne miște și la fapte să ne îndrepteze strigătele desădăduite ale inimilor române trezite la viață și chinuite de dorul intrării în marele curent național.

Luat-am deci, tocmai pentru aceasta, hotărâre, să apelăm la întreaga obște românească, la simțul de jertfă, fără de care nimic durabil și măreț nu se poate face. Cerem sprijinul tuturor, cu atât mai stăruitor, cu cât nu e chestie locală numai la mijloc, ci vorba e să îndeplinim o înaltă datorie către marele arhieru Șaguna, care în tinerețe în acest oraș a sprins candela iubirii sale de neam, de aici a plecat să facă drumul cel greu și fenomenal al desrobirii bisericii de sub jugul străin. Ridicând aici biserica română, nu numai creăm un centru de viață românească și de organizare a forțelor prețioase din împrejurime, ci mai presus de toate ridicăm cel mai demn monument salvatorului bisericii noastre naționale.

Care Român să nu înțeleagă oare importanța acestui fapt, merit să ilustreze însăși paginile istoriei noastre naționale? Care nu va grăbi oare cu obolul său pentru a aici, în cea mai de jos parte a Banatului să se înalte cu o zi mai în grabă cetate nebiruită neamului, nouă, puși ca sentinela, mângăare, și tuturor cheazăie a unui viitor mai fericit.

Rugăm deci pe toți Români de bine să contribuie după putință și cum îi îndeamnă inima pentru realizarea gândurilor ce ne frământă. Odată ridicată biserica și organizată parohia, credincioșii români din Verșet iau angajament solemn a susținea și întări acest așezământ, care va vesti în veac dragostea noastră de biserică și sfânta pietate ce o avem pentru memoria arhierului providențial Andrei.

Dumnezeu așa să ne ajute!

Verșet din conferența Românilor, ținută la 6/19 Ianuarie 1907.

Traian Opresan m. p., protopresbiter. Dr. Petru Zeinag m. p., advocat. Dr. Octavian Proștean m. p., medic. Dr. Nicolae Popoviciu m. p., advocat. George Nedelcu m. p., advocat. Ioan Pod m. p., căpitan c. r. în retragere. Pavel Corcea m. p., comerciant. Adam Barbu m. p., industriaș, Valeriu Cârje m. p., contabil.

Cărți și reviste.

„Căldarul Poporului” pe 1908. A apărut „Căldarul Poporului” pe 1908, (anul XXIII.) cu cuprins bogat și felurit întocmit anume pentru trebuințele țărânului român. Din partea literară amintim: Alexandru Lăpușeanul, novelă de Const. Negruzzi. Din isprăvile lui Păcală, de P. Dulfu. Pedepsa St. Arhangel Mihail (poveste). Povestea rozei etc., apoi poezii, sfaturi și învățături, glume ilustrate etc. și Răvașul nostru, povestirea evenimentelor de peste an. Căldarul e împodobit cu frumoase și multe ilustrații: portretele lui Dr. Vaida, Dr. Lucașu, Sextil Pușcariu, statua lui Alexandri la Iași, țărani dela expoziția de copii din Apold etc. Prețul este 40 fileri și 5 fileri porto. Se poate procura dela administrația „Foi Poporului”, Sibiu. Revanzătorilor se da rabat cuvenit.

„Alcoolismul”, de Dr. Izidor Marcu și Ștefan Roșian, Blaj 1907. Tipografia seminarului archidiecezan. Prețul 1 cor. 10 fileri. O carte foarte bună în care se descriu în mod amănunțit și cu claritate urmările rele ale alcoolului, puterea sa distructivă asupra organismului omenească, luptele purtate în contra alcoolismului și se indică măsurile de apărare, cari sunt: înfrângerea de reuniuni antialcoolice. Recoman-

dăm cartea tuturor preoților, învățătorilor și cărturarilor, cari doresc scutirea poporului nostru de acest dușman periculos al omenimei, de alcoolism.

„Amicul tinerimei”, anul V. numărul 1 a apărut în București cu cuprinsul următor: Întoarce-ți inima spre Dumnezeu. Copilul și piatra. Din gospodăria furnicilor. Pisica și șoarecele. Hercule la calea înfuriată. Cinstea sau numele bun. Elefantul jucător de popici. Comeții sau stelele cu coadă. Povești despre inteligența animalelor. Tăria credinței. Redactor I. Moisil. Abonamentul la an 5 cor. Apare de donăori pe lună. Abonamentele se fac la Institutul de arte grafice „Minerva”, București, Boulevardul Academiei.

Din public.*)

Mulțămăta publică.

Pentru biserica zidită în anul acesta în filia Bretelin, tractul Deva, în urma apelurilor adresate au binevoit a contribui următorii: Din parohia Săcel: Ioan și Lucreția Popa născ. Platoș 50 cor., Gregorie și soția sa Salomie Dancu 20 cor., Comuna politică 20 cor., Elisaveta Ioan Goța 12 cor. 50 fileri, biserica gr. or. 6 cor., Ioan și soția Elisaveta Dancu, Ana G. Macrea n. Dancu, Sora Ioan Radu n. Platoș, câte 5 cor., Petru Maorea, Stana D. Dicu, Maria N. Băcilă, Maria I. Drăgan, câte 3 cor., Ana F. Hanzu 2 cor. 20 fileri, preotul Aron Fluciu, Bucura Veliciu, Sora N. Macrea, Marina C. Dicu, Stana M. Macrea, Ona N. Majan, Elena Pipernia, Ana I. Sopa, Ioan Pastiu, Ana F. N. Hanzu, Teodora Z. Popa, Maria G. Macrea, Maria D. Vlad, câte 2 cor., Zaharie Macrea, Ioan Dumă, Achim Curtean, Ana N. Idu, câte 1 cor. 20 fileri, Ana A. Grip, Elena G. Băcilă, Ona G. Irimina, Ioan Drăgan, Ana D. Macrea, Ana I. Dicu n. Popa, Ioan A. Dicu, Dimitrie Maorea, Ana G. Gabor, Panaghie Șerb, Maria V. Căzan, Ana N. Drăgan, Teodor Iosif, Ioan Mara și Ilie Platoș, câte 1 cor., mai mulți câte 20 fileri, Comuna politică Aciliu 10 cor., Comuna politică Săliște 10 cor., un anonim (Săliște) 26 cor., alt anonim 20 o., Maria G. Căzan 2 cor., biserica gr. ort. (Cacova) 10 cor., Marina A. Cristea 5 cor., primarul din Bretelin Petru și soția Elisaveta au donat un rând de vestimente preoțești în preț de 80 cor., suboficerul George Josân et consortes au dăruit un policandru în preț de 47 cor. Din parohia Almașul-sec. 12 cor. 40 fil. Din parohia Cârjiți 47 cor. 50 fileri. Din parohia Coșia 29 cor. 30 fileri, Chergheș 14 cor. 30 Leșnic 8 cor. 30 fileri, Vulceș 6 cor. 60 fileri. Dela inteligența din Deva, banca Hunedoara 100 cor., dela dl protopop G. Romanul 20 cor. și 20 litre de vin, dela Czitron David și soția sa Ana o icoană în preț de 10 cor., dela maeștru zidar I. Crișan și soția Catifa o cadelnă în preț de 16 cor., Gergely Lazar un prapor în preț de 16 cor. și mai mulți din Deva și jur au dăruit lumini în preț de 50 cor. și în bani 14 cor.

Celor înșirați aici, precum și celorlalți, a căror nume nu s'au putut aminti din cauza numărului prea mare, în numele comitetului parohial li-se aduce mulțămăta publică, rugând pe Dumnezeu ca să le primească jertfa adusă la altarul Domnului. Cârjiți cu filia Bretelin, în 30 Sept. v. 1907.

N. Platoș
paroh ort.

*) Pentru cele cuprinse în rubrica aceasta Redacțiunea nu primește răspunderea.

Teatru.

Mercuri: „Das Gluck im Winkel”, dramă de Sudermann. De Joi până Luni reprezentațiuni de diletanți, din prilejul instalării episcopului săsesc Dr. Fr. Teutsch.

Creșterea dinților la copii

cauzează de multeori greutate. O ușurință pentru acestea este Emulsiunea lui SCOTT. „Scott” desvoltă apetitul, aduce putere și sănătate și produce micuțului

dinți albi și tari.

Emulsiunea lui Scott are gust bun și dulce încât toți copiii o iau cu plăcere, regulează mistuirea, liniștește nervii și aduce atât copiilor cât și părinților nopți liniștite, neturburate.

10 (276) 1—4

Prețul unei sticle originale G. 250.

De cumpărat în toate farmaciile.

Veritabil numai
cu această marcă
— Pescarul — ca
semn de garanție
al experiențelor
lui SCOTT.

Nr. 126—1907

[299] 2—3

Concurs

Pentru întregirea postului vacant de paroh în Vâlcele-rele, din tractul Hațegului, prin aceasta se scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele în această parohie de clasa a III a, sunt cele fasonate în coala B, pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Concurenții să-și trimită cererile cu documentele prescise în termenul indicat, subsemnatului oficiu protopresbiterial, având a se prezenta cu 8 zile înainte de alegere în biserică, spre a cânta și predica respective celebra.

Hațeg, 28 Septembrie 1907.

In conțelegere cu comitetul parohial.
Oficiu protopresbiterial gr. or. al Hațegului.

Titu V. Gheaja
protopresbiter.

Nr. 1069—1907

[300] 2—3

Concurs

Pentru îndeplinirea postului de capelan cu drept de succesiune pe lângă bătrânul și neputinciosul paroh Ioan Popovici din parohia de clasa a II-a Săsăuș, pe baza ordinului Preaveneratului Consistor arhidiecezan dtdo 29 August a. e., Nr. 9073 Bis., se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumătate din venitele ce aduce parohia, afară de congruă.

Doritorii de a reflecta la acest post vor avea a-și așterne cererile de concurs, înscrise conform normelor în vigoare, la oficiu protopresbiterial subscris și cu previa încunoștințare a acestuia a se prezenta în vre-o Duminică ori sărbătoare în biserica de acolo pentru a cânta respective a celebra și cuvânta.

Oficiu protopresbiterial gr. or.

Agnita, 24 Septembrie 1907.

Ioachim Muntean
protopresbiter.

[301] 1—1

Convocare.

„VIITORUL”, institut de credit și economii, societate pe acții în Ocna-Sibiului (Vizakna), invită pe toți acționarii a lua parte la

Adunarea generală de constituire

a înființându-lui institut de credit și economii „VIITORUL”, societate pe acții în Ocna-Sibiului, care se va ținea Duminică, în 27 Octombrie st. n. a. e., la 2 oare p. m., în localul școlii gr. or. din Ocna-superioară cu următoarea

Ordine de zi:

1. Deschiderea adunării și constituirea biroului.
2. Constatarea, dacă s'a iscălit capitalul societății și s'au făcut încasările prescise de lege.
3. Hotărâre cu privire la înființarea societății.
4. Stabilirea statutelor societății.
5. Luarea la cunoștință a nămirii primei direcțiuni de către comitetul de fondare, sau — la caz că nu ar uza de acel drept — alegerea direcțiunii.
6. Alegerea comitetului de supraveghere.
7. Raportul comitetului de fondare și predarea sumelor încasate.
8. Hotărâre asupra responsabilității comitetului de fondare.

Participarea la adunare se face sau în persoană sau prin plenipotențiat, care însă nu poate fi decât acționar.

Ocna-Sibiului (Vizakna), la 13 Octombrie 1907.

Comitetul de fondare.

Locuri libere. La școala de muzică, Kaiser, din Viena se pot ocupa pentru al 34-lea an școlar, mai multe locuri libere de tot, sau pe jumătate libere. Conferirea locurilor acelorora, depinde dela ministerul ces. reg. de războiu, (Fundatiunea Împăratului Francisc Iosif) dela orașul Viena, dela reuniunea ofițierilor de tren din Austria, dela reuniunea învățătorilor și dela direcțiunea institutului. Copiii profesorilor sau dascălilor publici din monarhia austro-ungară, beneficiază de o reducere de 33% a didactului școlar. Prospectul amănunțit al institutelor, a căror plan de învățământ se extinde peste toate ramurile artei muzicale inclusive opera, se trimite la dorință fără spese prin cancelaria institutului, Viena, VII/1.

[302] 2—3

Redactor responsabil Teodor. V. Păcățian.

Avis domnilor învățători!

Dela Librăria arhidiecezană se pot procura **Tabelele de intuițiune Hölzel**, adică cele patru anotimpuri și casa țărănească, trase pe pânză **6.60 cor.**, provăzute cu bețișoare sus și jos a **8.60 cor.** Seria completă, trasă pe pânză cu bețișoare **43 cor.**, plus porto 92 fileri.

Prin Librăria arhidiecezană din Sibiu (Nagyszeben) se pot procura

sigile pentru oficii

parohiale, protoprezbiteriale și alte oficii, cu prețul de 4 cor., cu cruce sau biserică în mijloc 5 cor. 40 fil., cu baramuri sau alte embleme 8 cor., plus porto postal 60 fil. cu ramburs 70 fil.

FABRICA DE ACID CARBONIC

a lui MUSCHONG din BUZIASFÜRDŐ

— aranjată modern — furnizează prompt afară de cartel, orice cantitate de

ACID CARBONIC

natural, curat chimic și fluid, din izvoarele de acid carbonic din Buzias, cari sunt renumite în toată lumea prin producțiunea de sodă pentru cărmări și pentru alte scopuri industriale.

Să nu se confunde cu acidul carbonic artificial, care e mult mai puțin veritabil.

Serviciul este de încredere și foarte conștientios

APA MINERALĂ și VINDECĂTOARE din BUZIASFÜRDŐ

se capătă în sticle de 1/1 și 1/2 litru.

— Succesele la vindecarea durerilor de inimă, de răsunchi și de besică sunt neîntrecute —

Apă de masă de prima clasă!

Informațiuni dă cu cea mai mare promptitudine:

Fabrica de acid carbonic și speditorul de apă minerală a lui Muschong din Buziasfürdő.

Adresa pentru telegr. este: Muschong Buziasfürdő. — Inter. Telefon 18.

Cruce sau stea dublă electro-magnetică

Patent

Nu e crucea lui Volta!

vindecă și înviorază

Deosebită atențiune e a se aparat vindecă bôle

Nr. 86967.

Nu e mijloc secret!

pe lângă garanție.

da împrejurărei, că acest vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosește contra durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, tăuturi de ureche, bătăie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa pozei de mâncare, răceală la mâni și picioare, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui și multor altor boale cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — In cancelaria mea se află atestate incuse din toate părțile lumii cari prețuiesc cu mulțămire invențiunea mea și oricine poate examina aceste atestate. Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde orice încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul „Volta” deoarece „Ciasul-Volta” atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost oincios oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat. Deja ieftinătatea crucei mele electro magnetice o recomandă în deosebi.

Prețul aparatului mare e cor. 8.—

folosibil la morburii cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Prețul aparatului mic e cor. 6.—

folosibil la copii și femei de constituție foarte slabă. [11] 7

„Eспедиție din centru și locul de vânzare pentru țară și străinătate e:

MULLER ALBERT, Budapesta,**V/27, strada Vadász 34 colțul.****AVIZ!**

Subsemnatul, cumpărând prima fabrică transilvană de

casse de fier și oțel

priv. ces. și reg. a dlui **G. Oszy**, îmi iau voe a aduce la cunoștința Prea Onoratului Public, că în fabrica mea se execută tot felul de casse, și după toate mărimile din cel mai bun material posibil. Cassele de fier și oțel panțerate se execută după cele mai nouă sisteme engleze și americane **sigure contra focului și spargerei** pentru care dau **deplină garanție.**

Atrag atențiunea Onoratului Public interesat a nu confunda fabricatele mele cu alte fabricate, făcute din material slab, și prin urmare fără valoare.

Rugând pe Prea Onoratul Public pentru binevoitorul sprijin

semnez cu distinsă stimă:

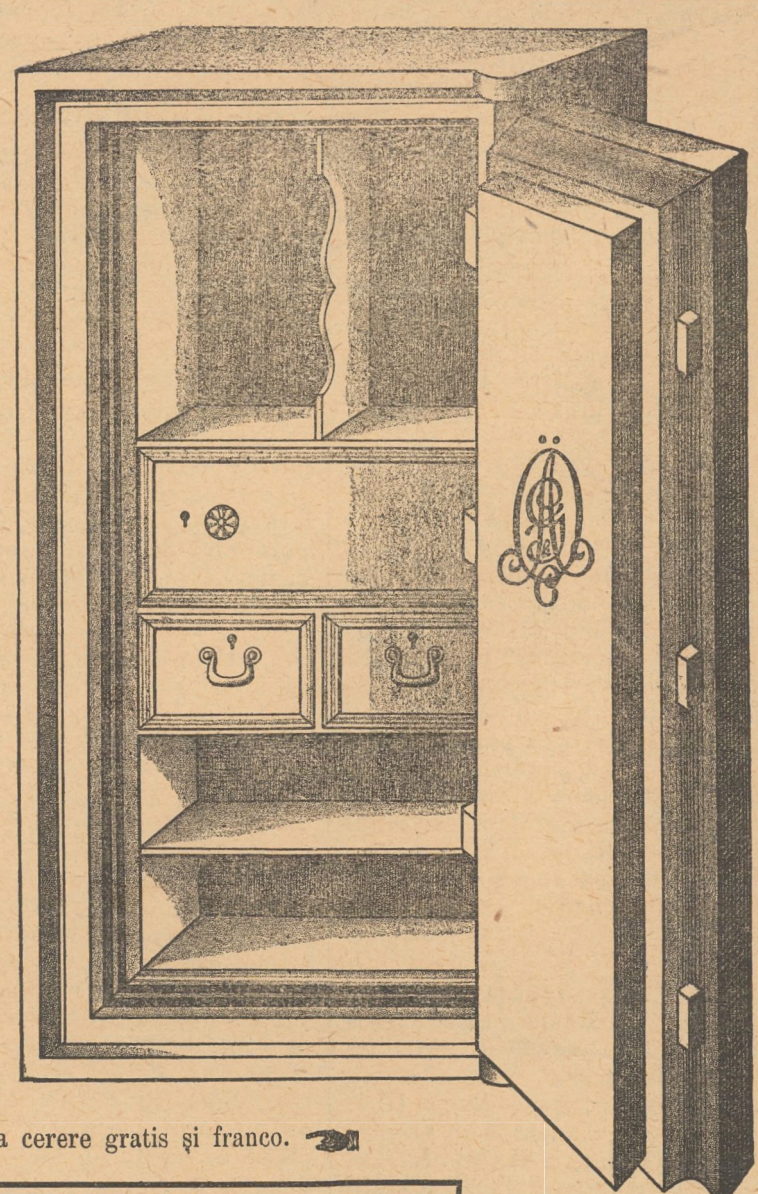
E. Purece,

fabricant de casse.

Sibiu—Nagyszeben, Rosenanger Nr. 9.

[151] 4—6

Cataloge de prețuri la cerere gratis și franco.

Biblioteca religioasă
— a „Telegrafului Român” —**Sfinții:**

1. Vasile cel mare 20 fil.
2. Marele Mucenic George . 30 „
3. Apostolii Petru și Pavel . 30 „
4. Marele Mucenic Dimitrie și Sfinții Marii Împărați Constantin și Elena 30 „

Ediție populară, alcătuită după „Viața Sfinților”, tipărită în București la 1835, de Simeon Popescu, protopresbiter. Sibiu 1906. Tiparul TIPOGRAFIEI ARHIDIECEZANE, de unde se pot procura. — — — — —

Preț redus!

Țara noastră, descrierea părților Ardealului spre meazăzi și Valea Murășului, de Silvestru Moldovan, se vinde cu prețul redus de 1 cor. (în loc 2 cor.), plus porto 20 fil., la Librăria arhidiecezană din Sibiu (Nagyszeben).

CASA

din strada Cismădiei Nr. 28 este de vânzare sub condițiuni favorabile. Capitalul de lipsă 20000 cor. Deslușiri se dau în cofetăria **Stattin.**

[303] 3—3

Kokeltaler**Erste Rebenveredlungsanlage**

recunoscută deja de ani ca cea dintâi și cea mai solidă

Proprietar: **FR. CASPARI,** Mediaș, Nr. 59. (Ardeal).

Rog cereți listă pentru prețuri ilustrată!

Lista pentru prețuri conține scrisori de recunoștință din toate părțile țării Prin urmare se poate fiecare proprietar de vie, înainte de a face comanda, încredința despre promptitudinea firmei și bunătatea materialului. [301] 2—40